

POSTANOWIENIE

26 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Maciej Kowalski

na posiedzeniu niejawnym 26 listopada 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w Warszawie
przeciwko G. B.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej G. B.
od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z 24 kwietnia 2024 r., I ACa 464/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od G. B. na rzecz K. w W. 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

(a.z.)

UZASADNIENIE

W skardze kasacyjnej wywiedzionej od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 24 kwietnia 2024 r. pozwany G. B. wniósł o przyjęcie skargi do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Zdaniem skarżącego w sprawie zachodzi istotne zagadnienie prawne oraz potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości jak i rozbieżności w orzecznictwie, tj. art. 39b ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (dalej: „u.g.n.r.s.p.”), które obejmują potrzebę poczynienia ustaleń w przedmiocie czy:

1) art. 39b u.g.n.r.s.p. jest normą bezwzględnie obowiązującą (*ius cogens*) albo normą względnie obowiązującą (*ius dispositivum*)?

2) w przypadku, gdy wysokość wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości rolnej została uregulowana wprost w umowie dzierżawy, która została zawarta przez strony przed dniem wejścia w życie art. 39b u.g.n.r.s.p. do porządku prawnego, to czy w takim przypadku sąd *meriti* zobowiązany jest ustalić wysokość należnego wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości rolnej w oparciu o postanowienia wynikające z umowy dzierżawy?

3) art. 39b u.g.n.r.s.p. może mieć w ogóle zastosowanie - z uwagi na ogólny zakaz retroakcji - do stosunków zobowiązaniowych, które powstały przed dniem jego wejścia w życie do porządku prawnego i w ramach których strony kompleksowo uregulowały podstawy należnego wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości rolnej?

Ponadto zdaniem pozwanego art. 39b u.g.n.r.s.p. wywołuje skrajne rozbieżności tak w orzecznictwie sądów powszechnych jak i Sądu Najwyższego - do tej pory Sąd Najwyższy wypowiadał się w przedmiocie charakteru art. 39b ww. ustawy kilkukrotnie - w jednym z orzeczeń stwierdził, że przepis ten jest normą względnie obowiązującą, natomiast, w innym, iż przedmiotowy przepis ma charakter bezwzględnie obowiązujący.

Powód w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. uznaje się zagadnienie dotychczas nierozstrzygnięte w orzecznictwie, a zatem takie, które

cehuje się przymiotem nowości i którego wyjaśnienie może sprzyjać rozwojowi prawa (zob. np. postanowienia SN: z 21 stycznia 2022 r., I CSK 1285/22; z 24 kwietnia 2023 r., I CSK 4950/22; z 20 grudnia 2023 r., I CSK 4003/23).

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wspólne dla przesłanek przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., wskazuje, że pozwany traktuje je zamiennie – co nie jest uprawnione (zob. postanowienia SN: z 28 marca 2023 r., I CSK 4659/22, i z 13 lipca 2023 r., I CSK 4954/22). Przywołane przesłanki mają bowiem odmienny charakter, szczególnie w sytuacji, gdy istnienie przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. zostało uzasadnione rozbieżnościami w orzecznictwie. Nie można zatem budować w oparciu o rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego istotnego zagadnienia prawnego, które charakteryzuje się tym, że jest nowe, jeszcze nierozstrzygnięte przez Sąd Najwyższy. Ponadto każda z tych przesłanek wymaga innej metody uzasadnienia (zob. postanowienia SN: z 29 kwietnia 2016 r., I CSK 641/15; z 15 grudnia 2016 r., I CSK 315/16; z 21 maja 2020 r., I CSK 784/19, i z 6 lipca 2022 r., I CSK 3203/22).

Niezależnie od powyższego problemy przedstawione przez skarżącego zostały już szczegółowo wyjaśnione w orzecznictwie - nie ma zatem podstaw, aby Sąd Najwyższy się do nich ponownie odnosił.

Wątpliwości co do wykładni art. 39b u.g.n.r.s.p., na które wskazano w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, straciły znaczenie w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 18 października 2016 r., P 123/15 (OTK-A, 2016, poz. 80), w którym orzeczono o zgodności art. 39b u.g.n.r.s.p. - w zakresie, w jakim odnosi się on do posiadaczy nieruchomości w złej wierze - z art. 2, art. 64 ust. 2 w związku z art. 32 ust. 1 i art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W uzasadnieniu tego orzeczenia Trybunał Konstytucyjny odniósł się także wprost do kwestii podniesionych w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, stwierdzając, że art. 39b u.g.n.r.s.p. ma bezwzględnie wiążący charakter oraz opowiadając się za jego bezpośrednim stosowaniem do powstałych wcześniej stosunków związanych z bezumownym korzystaniem z nieruchomości. Oba te poglądy zostały następnie przyjęte przez

Sąd Najwyższy w wyrokach: z 15 lutego 2018 r., IV CSK 255/17; z 10 stycznia 2017 r., V CSK 176/16; i z 23 czerwca 2016 r., V CSK 613/15, OSNC-ZD 2017, nr 2, poz. 36, a także postanowieniu z 20 listopada 2020 r., V CSK 10/20). Obecnie nie budzi już zatem wątpliwości, że po dniu 3 grudnia 2011 r. do roszczeń o wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości rolnej Skarbu Państwa bez tytułu prawnego ma zastosowanie art. 39b u.g.n.r.s.p. bez względu na odmienne uregulowanie znajdujące się w uprzednio zawartej umowie. Zgodnie z art. 39b u.g.n.r.s.p. od 3 grudnia 2011 r. właściciel może żądać od osoby władającej nieruchomością wynagrodzenia za korzystanie z tej nieruchomości w wysokości stanowiącej 5-krotność wywoławczej wysokości czynszu, który byłby należny od tej nieruchomości, gdyby była ona przedmiotem umowy dzierżawy po przeprowadzeniu przetargu. Wyklucza to możliwość ustalenia przez strony umowy dzierżawy w sposób wiążący niższego wynagrodzenia.

Powołanie się na potrzebę wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, iż określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć.

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z 20 września 2023 r., I CSK 5136/22, potrzeba, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. oznacza, że określony przepis, istotny z punktu widzenia podstawy prawnej zaskarżonego orzeczenia, może być rozumiany na różne sposoby, a orzecznictwo i nauka prawa albo nie wypracowały w tym przedmiocie żadnego poglądu, albo prezentują rozbieżne stanowiska. W konsekwencji przyjąć należy, że nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, podobnie jak nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy co do podnoszonych kwestii wyraził już swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę przyjętego stanowiska (zob. m.in. postanowienia SN: z 23 kwietnia 2015 r., I CSK 691/14; z 30 listopada 2023 r., I CSK 6472/22).

Wywody skarżącego nie czynią zadość wskazanym wymaganiom. Jak zostało to już podniesione, skarżący łącznie uzasadnił wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oparty o przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., co czyni zbędnym powtarzanie argumentów zaprezentowanych przez Sąd Najwyższy przy ocenie przedstawionych zagadnień prawnych, które jak wykazano powyżej okazały się chybione.

Podniesione przez skarżącego były już przy tym przedmiotem oceny Sądu Najwyższego w sprawach, w których odmówiono przyjęcia jego skarg kasacyjnych do rozpoznania (zob. postanowienia SN: z 27 maja 2025 r., I CSK 1707/24; z 30 czerwca 2025 r., I CSK 353/24; z 29 lutego 2024 r., I CSK 20/23).

W sprawie nie zachodzi także nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę - w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 w zw. z art. 108 § 1 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przy uwzględnieniu § 7 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 oraz § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Maciej Kowalski

(a.z.)

[r.g.]